

**РЕГІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ
У СИСТЕМІ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:
СТОРІНКИ ІСТОРІЇ, СУЧАСНЕ ЗНАЧЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**
**RIVNE REGIONAL MUSEUM OF LOCAL LORE:
HISTORY OF DEVELOPMENT, CURRENT SIGNIFICANCE, AND PROSPECTS**

УДК 902.2:94(477.83)

DOI: 10.31500/2309-8813.21.2025.345542

Крістіна Теребус

завідувачка відділу музею
«Таємничі підземелля Рівного»,
м. Рівне

e-mail: terebuskristina1@gmail.com

Kristina Terebus

Head of the Department
at “Mysterious Undergrounds of Rivne” Museum,
Rivne

orcid.org/0009-0006-0526-9959

Сергій Виткалов

доктор культурології, професор,
професор кафедри івент-індустрій,
культурології та музеєзнавства
Рівненського державного
гуманітарного університету

e-mail: sergiy_vsv@ukr.net

Serhii Vitkalov

DSc in Cultural Studies, Professor
of the Department of Cultural Studies
and Museum Studies,
Rivne State University of Humanities

orcid.org/0000-0001-5345-1364

Анотація. У статті комплексно розглянуто історію створення та розвитку Рівненського обласного краєзнавчого музею від перших музейних ініціатив початку ХХ століття (Волинський музей В. Океаницького, Господарський музей Волині) до сучасного періоду. Детально простежено основні етапи формування музейних колекцій, їх поповнення під час археологічних, етнографічних і природничих експедицій, трансформації у різні історичні періоди — від міжвоєнного часу і радянської доби до незалежної України. Акцентовано увагу на ролі музею як важливого осередку збереження історико-культурної спадщини Рівненщини та Волині, що формує регіональну колективну пам'ять. Особливу увагу приділено сучасним тенденціям у діяльності закладу: впровадженню інноваційних освітніх програм, розвитку науково-дослідної роботи, організації культурних і просвітницьких заходів, спрямованих на патріотичне виховання молоді. Висвітлено інклюзивні ініціативи та проекти цифровізації (створення тактильних карт, оцифрування стародруків і мистецьких творів, запуск нового сайту), що інтегрують музей у сферу сучасних культурних і креативних індустрій. Також проаналізовано соціокультурну місію музею як простору збереження й актуалізації національної ідентичності, особливо в умовах війни, коли зростає потреба в консолідації суспільства та посиленні національної самосвідомості. Наголошено на туристичній привабливості закладу, його значенні для формування іміджу Рівненщини в Україні та за кордоном.

Ключові слова: Рівненський обласний краєзнавчий музей, історія музею, культурна спадщина, музейна справа, фондіві колекції, експозиція, науково-дослідна діяльність, патріотичне виховання, цифровізація, перспективи розвитку.

Актуальність теми. Дослідження історії, сучасного стану та перспектив розвитку КЗ «Рівненський обласний краєзнавчий музей» Рівненської обласної ради є актуальним з кількох причин. По-перше, музей виступає важливим осередком збереження історико-культурної спадщини Рівненщини та Волині загалом, формуючи колективну пам'ять регіону. Його фонди нині містять унікальні експонати, що ілюструють різноманітні аспекти історії, культури, етнографії, природи та мистецтва краю. По-друге, у сучасних умовах розвитку музейної справи особливого значення набуває питання модернізації діяльності цих установ, упровадження новітніх інформаційних технологій, розширення науково-дослідної, освітньої та патріотично-виховної роботи. І в цьому плані КЗ «РОКМ» РОР активно працює над оновленням своїх експозицій, впроваджує інтерактивні форми роботи з відвідувачами, що вимагає наукового осмислення нових підходів до організації музейної діяльності.

По-третє, особливо актуальним є висвітлення ролі музею в умовах сучасної суспільно-політичної ситуації в Україні, коли значення національної ідентичності, історичної пам'яті та культурної самосвідомості набуває пріоритетного значення. І війна ці питання лише актуалізувала та загострила. Дослідження розвитку цього музею дозволяє не лише глибше зрозуміти історію окремої культурної локації, але й окреслити провідні тенденції розвитку музейної справи в Україні загалом. Це важливо також і тому, що музей й надалі виступає оригінальною інституцією, інтерес до якої залишається достатньо стабільним. Тобто при зміні штатного розпису, кадрового складу, а відтак — і форм роботи є можливість очікувати нових зрушень у його подальшій організаційній практиці.

Огляд останніх досліджень та публікацій. У дослідженні історії та сучасного стану КЗ «РОКМ» РОР використано низку актуальних джерел. Основним виступає офіційний сайт музею [3], де співробітники установи подають узагальнені відомості про історію його створення — від початку ХХ століття до сьогодення, включаючи діяльність Волинського музею Океаницького, Господарського музею Волині та становлення цієї структури у радянський період. Архівна версія сайту (розділ «Відділ історії музею») [3] містить додаткову інформацію про ранній етап формування фондів після Другої світової війни. Обидва джерела є офіційними, мають оглядовий характер і слугують основою для вивчення історичних витоків закладу. Популяризаторську інформацію подає публікація «Подорож музеями Рівного», підготовлена Рівненською обласною бібліотекою для дітей [2], яка чимало часу співпрацює з РОКМ. Вона окреслює історію створення музею, фонди та сучасну виставкову діяльність, орієнтуючись на широку аудиторію. Інформаційний портал «Туристична Волинь» [7] доповнює уявлення про експозиційну діяльність та сучасний стан музею з точки зору туристичної привабливості. Українська Вікіпедія дає короткий узагальнений опис основних фактів з історії та сучасної діяльності музею. Загалом, ці джерела дозволяють комплексно охарактеризувати становлення, сучасне значення та перспективи розвитку Рівненського обласного краєзнавчого музею. Чимало різноспрямованої інформації зберігається й у Державному архіві Рівненської області — це дає змогу сформулювати новий погляд на музей, виявити можливі перспективи подальшому розвитку.

Звернімо увагу й на низку досліджень, у змісті яких виявляється сутність музейної установи в сучасних умовах [5], та на розвідки, спрямовані на виявлення особливостей організації сучасних культурних практик в умовах трансформаційних змін, що відбуваються у країні [6]. До цього інформаційного ряду віднесімо джерельну базу, на підставі якої розгортається практична діяльність установ культури в регіонах: низку законодавчих актів¹, а та-

¹ Довгострокова стратегія розвитку культури в Україні до 2025 року. URL: https://www.cultura.kh.ua/images/stories/innovaciyna_diyalnist/dovgostroкова_strategiya_rozv_.pdf;

кож цільові програми, затвержені Рівненською чи Волинською обласними радами. Інформаційна база дослідження потенційно широка, позаяк сьогодення приносить безліч прикладів трансформаційних змін у галузі, на які визначально впливає міжкультурна комунікація.

Мета дослідження: окреслити історичні засади становлення, сучасного значення та перспектив розвитку Рівненського обласного краєзнавчого музею.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перші музейні ініціативи у Рівному сягають 1906 року, коли професор римського права Володимир Зигмунтович Океаницький заснував при Товаристві сільського господарства «Волинський музей», спрямований не лише на концентрацію матеріалу про цей терен, але й розширення інформаційних потреб місцевого населення, його соціалізацію. Музей мав чотири основні відділи: археологічний, етнографічний, нумізматичний і природничий [2]. Повідомлялося, що пізніше на базі зібраних матеріалів відкрились також секції стародруків, гравюр, картин та рукописів [1], [2], частина яких є й у сучасних фондах. Ці колекції включали медалі, монети й археологічні знахідки — про це свідчать газета «Життя Волині» та «Відомості імператорської археологічної комісії» початку ХХ століття [4]. Сам В. Океаницький проводив екскурсії, які відкривали музей для широкої публіки.

У добу Першої світової війни та Української революції (1914–1921) музей опинився на межі занепаду — колекції були втрачені або розпорошені, заклад фактично припинив існування, а в 1918 році загинув і сам В. Океаницький. Згодом, у 1920-х роках, спільно з ентузіастами й інтелігенцією подібні починання відновились — у Рівному почав діяти природничий музей, один із небагатьох подібних на теренах тодішньої Польщі (порівняно з Варшавою, Краковом і Львовом). Музей збирав колекції флори й фауни Волині, поєднуючи місцеві традиції з польською музейною практикою [1], [2].

У 1936 році в Рівному відкрили «Господарський музей Волині», базуючись на залишках колекцій В. Океаницького та нових артефактах, віднайдених за час існування музейної справи в регіоні. Розташований він був у будівлі за адресою вул. 16 Липня, 4-а, що нині належить Рівненській єпархії. Ініціювала цей проєкт Промислово-торгова палата м. Любліна за підтримки міської влади й місцевих підприємців. Музей поєднував виставки, присвячені аграрному життю Волині, з артефактами В. Океаницького та наявною етнографічною колекцією, зокрема відомого історика Якуба Гофмана [1], [2].

Офіційна презентація експозиції Господарського музею відбулася в середині 1930-х років і мала певний розголос. Як зазначається, «у двох кімнатах складу-магазину <...> виставлено як матеріали аграрного життя Волині, так і нечисленні експонати з попереднього музею». Це стало знаковою віхою на шляху розвитку закладу, адже пізніше на цих засадничих колекціях, що їх фінансували місцевий бізнес і влада, будувався фундамент майбутнього державного музею [1], [2], зростав професіональний досвід його співробітників. Однак і цей проєкт існував недовго: вже у вересні 1939 року, з приходом радянської влади, Господарський музей Волині був ліквідований.

Попри ліквідацію, його колекційна база дала поштовх і стала підґрунтям для створення Рівненського історико-краєзнавчого музею, заснованого 3 лютого 1940 року, коли Постановою Рівненського обкому КП(б)У об'єднали «господарський музей» та інші колекції, наявні

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020 п#Text>;

Концепція державної політики реформування сфери охорони нерухомої культурної спадщини. URL: <http://kyiv-heritage.com/sites/default/files/Концепц%20Мінкульту%20про%20культ%20спадщ%202017-2018.pdf>;

Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#n11>.

в регіоні. Першим директором цієї структури став І. Дубовський (лютий — вересень 1940 року); у штаті було лише 6 співробітників. Наповнення фондів відбувалося через активну маршрутну та експедиційну діяльність, яка приносила досить пристойний результат: у 1945 році — майже 7 000 експонатів, а в 1948 — понад 10 700 од. зб., на підставі яких можна було формувати різноманітні композиції.

Музей зазнав тимчасового закриття під час німецької окупації (1941–1944), втративши певну частину власного фонду, але відновив роботу після звільнення регіону: у 1945–1948 роках проведено щонайменше десятків експедицій (археологічних, «козацьких», природничих), котрі помітно поповнили його фонди [1], [2] та урізноманітнили експозиційну діяльність. Це розширило виставкову практику, піднесло рівень інформаційного впливу на місцеве середовище.

У 1963 році будівля чоловічої гімназії князя Любомирського (зведена у 1839-му), була оголошена пам'яткою архітектури республіканського, а згодом — національного значення. У 1975 році нинішня пам'ятка передана музеєві, що дозволило закріпити експозицію та вдосконалити умови зберігання. Нову експозицію офіційно відкрили у грудні 1978 року.

У 1960–1970-х роках музей активно поповнював етнографічні й нумізматичні фонди, зокрема артефактами радянсько-німецької війни [4], відтак він став привабливим об'єктом для місцевого населення і туристів. Тоді ж були зроблені помітні кроки зі зміни зовнішнього вигляду приміщення.

У 2016 році музей відзначив 120 років від початку розгортання музейної справи на Рівненщині. У випуску XIV його Наукових записок, що друкуються упродовж багатьох років, згадувалося, що вони спрямовані на висвітлення історичних, етнографічних та науково-освітніх аспектів діяльності закладу.

У 2020–2025 роках музей активно інтегрував сучасні культурні практики, зокрема:

– у 2024 році перейшов на інклюзивні рішення, завдяки гранту від Українського культурного фонду створивши тактильну карту ViaRegia для людей із вадами зору;

– 26 вересня 2024 року відбувся запуск нового сайту та оцифрування наявних стародруків (10 екз.) й 20 картин XIX–XX століть за грантом УКФ (фінансування 299 тисяч грн), що не лише покращило матеріально-технічний стан установи, але й засвідчило її організаційну мобільність, професіоналізм наявних фахівців, реноме в галузі.

Останнім часом КЗ «РОКМ» РОР, зважаючи на декілька помітних змін у керівництві цієї структури останнім часом, ініціював і реалізував низку цікавих і змістовних заходів, серед яких варто згадати артпроекти, зокрема «Бути разом із природою» (травень 2024 року), а також фольклорно-етнографічне свято «Музейні гостини — 2024» (26 травня 2024 року), учасниками якого стали понад 200 народних майстрів, а гостями — декілька десятків тисяч місцевих жителів та туристів. Цей захід проводиться понад 15 років і завжди має успіх, консолідує народних майстрів та формує широку культурну платформу для подальшого спілкування.

Загалом, слід зазначити, що чисельність фондів КЗ «РОКМ» сьогодні становить приблизно 140–300 тисяч експонатів, включаючи й допоміжні, де є інформація про археологію, етнографію, нумізматику, природничі колекції, стародруки, живопис, ікони (XIII століття) тощо [3], [4].

На сучасному етапі розвитку КЗ «Рівненський ОКМ» РОР посідає особливе місце не лише серед музейних установ Рівненщини, але й є помітним у загальноукраїнському контексті. Це стосується різних сфер діяльності: історико-культурної, освітньої, науково-дослідної [3], [4], [7], у кожній з яких він має помітні творчі чи організаційні результати.

Сьогодні перш за все музей виконує надзвичайно важливу функцію збереження історичної пам'яті та культурної ідентичності краю. Він зберігає, як уже наголошувалося, понад

140 тис. експонатів основного фонду, що відображають різноманітні етапи історії Рівненщини — від найдавніших археологічних пам'яток доби палеоліту до матеріалів сучасної історії України. Колекції охоплюють археологічні знахідки, етнографічні пам'ятки, предмети народного побуту, унікальні рукописи, стародруки, художні твори, нумізматичні та природничі зразки. Завдяки цим колекціям музей виконує роль своєрідного «скарбника» культурного надбання регіону, формуючи у відвідувачів цілісне уявлення про багатовікову історію Волині та Полісся. При цьому потрібно пам'ятати, що частину власних колекцій співробітники установи передали, за відповідними розпорядженнями, в інші музейні структури (Культурно-археологічний центр «Пересопниця», районні історико-етнографічні музеї, частина з яких сформована останнім часом).

Другим важливим аспектом є освітня функція музею. Сучасні музейні програми активно залучають молодь, здобувачів освіти різних ступенів, школярів до вивчення історії та культури [5]. Проводяться тематичні екскурсії, лекції, інтерактивні заняття, творчі майстер-класи тощо. Особливої популярності набули виставкові проекти, присвячені народним традиціям, звичаям та святам українців, які формують у молодого покоління патріотичні почуття, глибоку повагу до власної історії та національних традицій. Музей активно співпрацює з навчальними закладами області, виступаючи не лише експозиційним, а й освітньо-методичним центром, популяризатором регіональної культурної спадщини.

Помітним є й науково-дослідний потенціал музею. Його співробітники займаються фаховими дослідженнями у галузі історії, етнографії, мистецтвознавства, археології, реставрації, проводять експедиції, беруть участь у наукових конференціях, друкують свої роботи у фахових виданнях. Завдяки цій діяльності музей не лише зберігає, а й активно досліджує та популяризує культурну спадщину Поліського краю.

Важливим результатом розвитку Рівненського обласного краєзнавчого музею є помітне зростання його туристичної привабливості. Він входить до основних туристичних маршрутів Рівного та області. Щороку його відвідують тисячі гостей з різних куточків України та за кордону, а також місцева молодь за спеціально сформованими культурними програмами. Отже, туристична функція музею сприяє розвитку туризму, формуванню позитивного іміджу і популяризації Рівненщини на міжнародному рівні як регіону з багатою історичною спадщиною. Та й методично-організаційна функція залишається на часі, позаяк сприяє розв'язанню низки актуальних питань.

Окремо варто зазначити соціальну роль музею у контексті сучасних викликів. В умовах збройної агресії РФ проти України, у час, коли особливо гостро постає питання збереження національної ідентичності, історичної пам'яті, політичної культури, Рівненський обласний краєзнавчий музей стає майданчиком не лише для культурних, а й для просвітницько-громадських заходів та ініціатив. Саме тут проводяться різноманітні патріотичні акції, зустрічі з військовими, волонтерами, благодійні заходи на підтримку ЗСУ. Музей також фіксує документальні свідчення, що стосуються сучасної історії України, зокрема подій Революції гідності, війни на Сході України та повномасштабної війни від 2022 року, зберігаючи основні параметри власної діяльності.

Таким чином, Рівненський обласний краєзнавчий музей сьогодні — не лише осередок збереження минулого, а й важлива сучасна інституція, що активно формує історичну свідомість, підтримує національну гідність, сприяє науковому поступу та культурному розвитку регіону. Він залишається й надалі важливим організаційно-методичним осередком для надання будь-яких видів підтримки місцевим ентузіастам.

Рівненський обласний краєзнавчий музей, маючи багаторічний досвід діяльності, у XXI столітті стикається з новими викликами та водночас отримує широкі можливості для

подальшого розвитку. Його подальша еволюція тісно пов'язана з загальними тенденціями вітчизняної та світової музейної справи, інноваційними підходами до збереження культурної спадщини, інформаційними технологіями, а також із соціальними потребами сучасного українського суспільства [6]. Лише відповідаючи сучасним вимогам, ця структура може претендувати на помітне місце в культурній інфраструктурі регіону.

Одним із ключових напрямів розвитку галузі є активна цифровізація музейного простору. Оцифрування експонатів дозволяє створювати електронні каталоги, відкриті для науковців і широкої аудиторії не лише в Україні, а й за кордоном, поширюючи таким чином регіональний контент у суспільний простір. Завдяки цифровим технологіям з'являється широка можливість реалізовувати віртуальні екскурсії, онлайн-виставки, інтерактивні мобільні додатки, аудіогіди з багатомовною підтримкою та безліч інших новацій. Увести їх можна лише за умови переформатування власної організаційно-культурної діяльності й глибокого розуміння того, що сучасний музей — це елемент культурних та креативних індустрій, важливий засіб для покращення соціокультурної ситуації. Утім, для цього потрібне оновлення складу співробітників, постійне підвищення їхньої кваліфікації чи переформатування діяльності під сучасні виклики, помітне збільшення фінансової винагороди за творчу працю, а головне — наявність групи однодумців, здатних постійно продукувати нові ідеї, швидко знаходити кошти для реалізації проектів, відчувати ритм сучасного життя.

Тож нинішній музей перестає бути лише пасивним сховищем експонатів. Його провідна функція — детальне вивчення культурних потреб місцевого населення, що знаходиться у межах його впливу, широка культурна пропозиція, сформована на підставі вивчення інокультурного досвіду та його адаптації під новий вітчизняний духовний стандарт. Сюди можна додати й розробку нових критеріїв діяльності його співробітників, застосування та дотримання яких дасть змогу стимулювати ініціативи. Очевидно, що міжрегіональна та міжкультурна комунікація повинна стати основним напрямом його організаційної діяльності.

Перспективним напрямом для Рівненського обласного краєзнавчого музею є створення інтерактивних зон, де відвідувачі зможуть брати участь у реконструкціях історичних подій, взаємодіяти з експонатами за допомогою сенсорних панелей, брати участь у тематичних майстер-класах та квестах. Інтерактивні форми подачі інформації дозволяють активніше залучати відвідувачів різного віку та робити музей більш привабливим для родинного відпочинку.

Розширюються перспективи розвитку міжнародних культурних зв'язків. Співпраця з музеями Польщі, Литви, Німеччини, Чехії, інших європейських країн не лише збагачує науковий потенціал музею, а й підвищує його авторитет на міжнародній арені.

У майбутньому важливо продовжувати розвиток науково-дослідної діяльності музею, зокрема: організацію наукових конференцій і семінарів, підготовку і проведення нових фундаментальних досліджень історії Волині, Полісся, Рівненщини, видання тематичних збірників наукових праць. Наукова діяльність посилює авторитет музею як академічної установи, формує базу для підготовки нових науковців, дослідників-краєзнавців.

У нинішніх історичних умовах зростає потреба у посиленні патріотичного, національно-виховного спрямування роботи музею: організація виставок, присвячених боротьбі українців за державну незалежність у ХХ–ХХІ століттях, документування сучасної війни Росії проти України (створення спеціального фонду артефактів і свідочств), вшанування пам'яті героїв тощо.

Серед перспектив розвитку слід розглядати й модернізацію матеріально-технічної бази: оновлення експозиційних приміщень і фондосховищ, створення сучасних конференц-залів, лабораторій реставрації, благоустрій прилеглої території музею, яка може стати рекре-

аційною зоною для містян. У цьому напрямку можливе залучення коштів державного, обласного бюджетів, міжнародних донорів, а також приватних меценатів.

Висновки. Сьогодні будь-який музей виконує не лише функцію збереження та популяризації історії, але й активно працює у сферах освіти, науки, патріотичного виховання, туризму та громадської діяльності. Він є важливим осередком формування національної самосвідомості та збереження історичної пам'яті українського народу. КЗ «Рівненський ОКМ» РОР має всі підстави, щоб стати важливим культурним, освітнім і соціальним центром міста — місцем проведення фестивалів, ярмарків, просвітницьких заходів, платформою для діалогу громадських організацій, молодіжних ініціатив, локацією для проведення різних суспільно-культурних подій.

У майбутньому Рівненський краєзнавчий музей має значний потенціал для власного розвитку завдяки впровадженню новітніх інформаційних технологій, розширенню міжнародної співпраці, оновленню експозицій, активізації наукових досліджень та посиленню своєї ролі як сучасного культурно-просвітницького та організаційного центру. Успішна реалізація цих перспектив сприятиме подальшому утвердженню музею як одного з провідних культурних закладів не лише Рівненської області, а й усієї України.

Література

1. Рівненський обласний краєзнавчий музей. *Wikipedia*. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/Рівненський_обласний_краєзнавчий_музей (дата звернення: 13.05.2025).
2. Подорож музеями Рівного : інформаційний дайджест / Рівнен. обл. б-ка для дітей ; уклад. Н. А. Онофрійчук. Рівне, 2020. 12 с. URL : <https://chl.kiev.ua/mbm/тексти/2020/Подорож%20музеями%20Рівного.pdf> (дата звернення: 13.05.2025).
3. Історія музею. *Рівненський обласний краєзнавчий музей*. URL: <https://museum.rv.gov.ua/history-of-the-museum> (дата звернення: 13.05.2025).
4. Про музей. *Рівненський обласний краєзнавчий музей*. URL : <https://old.museum.rv.gov.ua/istoriya-muzeyu> (дата звернення: 13.05.2025).
5. Руденко С. Б. Музей як технологія: монографія. Київ : Вид-во «Ліра-К», 2021. 435 с.
6. Судакова В. Культурні практики в повсякденних та публічних комунікаціях: тенденції соціального відтворення та модернізації: монографія. Київ : Ін-т культурології НАМ України, 2022. 192 с.
7. Рівненський обласний краєзнавчий музей. *Волинь туристична*. URL : <https://volyntravel.com.ua/drevni-slovyany/rivnenskyu-oblasnyu-kraeznavchyu-muzej/> (дата звернення: 13.05.2025).

References

1. Rivnenskyi oblasnyi kraieznavchyi muzei [Rivne Regional Museum of Local History]. *Wikipedia*. Retrieved from https://uk.wikipedia.org/wiki/Рівненський_обласний_краєзнавчий_музей [in Ukrainian].
2. Onofriichuk, N. A. (Comp.). (2020). *Podorozh muzeiamy Rivnoho: informatsiinyi daidzhest* [Journey Through the Museums of Rivne: An Information Digest]. Rivne: Rivne Regional Children's Library. Retrieved from <https://chl.kiev.ua/mbm/тексти/2020/Подорож%20музеями%20Рівного.pdf> [in Ukrainian].
3. Istoriiia muzeiu [History of the Museum]. *Rivnenskyi oblasnyi kraieznavchyi muzei*. Retrieved from <https://museum.rv.gov.ua/history-of-the-museum> [in Ukrainian].
4. Pro muzei [About the Museum]. *Rivnenskyi oblasnyi kraieznavchyi muzei*. Retrieved from <https://old.museum.rv.gov.ua/istoriya-muzeyu> [in Ukrainian].

5. Rudenko, S. B. (2021). *Muzei yak tekhnolohiia* [The Museum as a Technology]. Kyiv: Lira-K [in Ukrainian].

6. Sudakova, V. (2022). *Kulturni praktyky v povsiakdennykh ta publichnykh komunikatsiakh: tendentsii sotsialnoho vidtvorennia ta modernizatsii* [Cultural Practices in Everyday and Public Communications: Trends of Social Reproduction and Modernization]. Kyiv: Institute of Cultural Studies of the National Academy of Arts of Ukraine [in Ukrainian].

7. Rivnenskyi oblasnyi kraieznavchyi muzei [Rivne Regional Museum of Local History]. *Volyn turystychna*. Retrieved from <https://volyntravel.com.ua/drevni-slovyany/rivnenskyi-oblasnyy-kraieznavchyy-muzey/> [in Ukrainian].

Kristina Terebus, Serhii Vitkalov

RIVNE REGIONAL MUSEUM OF LOCAL LORE: HISTORY OF DEVELOPMENT, CURRENT SIGNIFICANCE, AND PROSPECTS

Abstract. The article provides a comprehensive examination of the history of the establishment and development of the Rivne Regional Museum of Local Lore, tracing its origins from the earliest museum initiatives of the early twentieth century—the Volhynian Museum of V. Okeaynyskyi and the Volhynian Economic Museum—to the present day. The main stages of the development of the museum's collections are detailed, including their expansion during archaeological, ethnographic, and natural science expeditions, as well as the transformations the institution underwent in various historical periods: from the interwar years and the Soviet era to independent Ukraine. The study highlights the role of the museum as a key center for preserving the historical and cultural heritage of Rivne and Volhynia, contributing significantly to the formation of regional collective memory. Special attention is paid to contemporary trends in the museum's activities: the implementation of innovative educational programs, the development of research initiatives, and the organization of cultural and educational events aimed at fostering patriotic education among young people. The article also sheds light on inclusive initiatives and digitalization projects—including the creation of tactile maps, the digitization of early printed books and artworks, and the launch of a new website—which integrate the museum into the sphere of contemporary cultural and creative industries. Furthermore, the sociocultural mission of the museum is analyzed as a space for preserving and actualizing national identity, especially in wartime conditions, when the need for societal consolidation and strengthening national consciousness becomes particularly acute. The article emphasizes the museum's touristic appeal and its importance for shaping the image of the Rivne region both in Ukraine and internationally.

Keywords: Rivne Regional Museum of Local Lore, museum history, cultural heritage, museology, museum collections, exhibition, scientific research activities, patriotic education, digitalization, development prospects.